

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

לפני כבוד השופטת עדי ניר בנימיני

התובעות:

1. שלי דיין
 2. פלונית
- ע"י ב"כ עו"ד דוד סער

נגד

הנתבעים:

1. מוחמד מחאמיד
 2. רשת מדיה בע"מ
 3. וואלה! תקשורת בע"מ
- ע"י ב"כ עו"ד מאיה בית-און

פסק דין

לפניי תביעה בטענה לעוולות מכוח חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 ומכוח חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, בסך של 150,000 ש"ח.

פתח דבר

1. התובעת 1 (להלן גם: "**התובעת האם**") הזמינה מונית באמצעות אפליקציית "גט טקסי" עבורה ועבור בתה (להלן גם: "**התובעת הבת**"). לאחר שהבחינה כי הנהג שקיבל את ההזמנה הוא ערבי, ביטלה את ההזמנה. כעבור מספר רגעים, עצרה התובעת האם מונית שחלפה בצד הדרך ועלתה אליה יחד עם בתה מבלי שהבינה כי מדובר באותו נהג שאת הזמנתו ביטלה רגעים ספורים קודם לכן. מייד עם כניסתן למונית פנתה התובעת האם מיוזמתה לנהג המונית, בדברים הבאים:

תובעת: הופיע לי בהזמנה איזה אחמד אחד, אמאליה. מתתי מפחד.

נהג: למה?

תובעת: כי אני לא מעדיפה לעלות עם ערבים.

נהג: אז תרדי, תרדי. תרדי מהאוטו.

תובעת: למה. מה הקטע?

נהג: ככה.

תובעת: אם אתה ערבי אני יורדת.

נהג: לילה טוב. תעופי. ואל תזמיני פעם אחרת.

תובעת: בסדר.

נהג: לא רוצה לראות את הפרצוף שלך המגעיל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

2. סרטון המתעד את השיחה (שצולם באמצעות מצלמה המותקנת במונית) הועלה על ידי נהג המונית או מי מטעמו לרשת החברתית "פייסבוק". הסרטון הופץ על ידי רבים, הפך במהירות "ויראלי" ו"התפשט" כשדו כוצים" (בלשון כתב התביעה). הסרטון סוקר באמצעי תקשורת רבים והוביל לוויכוח ציבורי ער – חלק ביקרו את דברי התובעת האם וסברו כי מדובר בהתבטאות גזענית, ואחרים סברו כי מדובר בפחד מובן ולגיטימי. הפרשה עלתה לכותרת בין היתר בעקבות דברי הידוענית מעיין אדם בפאנל שבו השתתפה בתכנית הבוקר בערוץ 12, כשהביעה דעתה כי הפחד שתועד בסרטון הוא לגיטימי.

3. התביעה הוגשה נגד שלושה נתבעים: הנתבע 1, נהג המונית, בגין העלאת הסרטון לפייסבוק; הנתבעת 2, רשת מדיה בע"מ (להלן: "ערוץ 13") בגין כתבה שכותרתה "גזענות במונית"; והנתבעת 3, וואלה! תקשורת בע"מ (להלן: "וואלה!"), בגין טור דעה שכותרתו "צביעות או גזענות? דילמת מעיין אדם ונהג המונית הערבי", שפורסם באינטרנט. המשותף לפרסומים הוא ביקורת על הדברים שאמרה התובעת האם ותיאור ההתבטאות כגזענית.

כתבי הטענות וטענות הצדדים

תמצית טענות כתב התביעה

4. לטענת התובעות, הנתבעים פעלו במכוון להכפיש את התובעת האם ולהציג אותה כ"גזענית ונבערת", כאשר כל חטאה בכך שביטאה חשש לגיטימי, בתקופה ובמדינה שבה אנו חיים. לטענתן, הן צולמו על ידי נהג המונית במצלמה נסתרת שלא בידעתן והסרטון פורסם, הן על ידו והן בכתבה בערוץ 13, ללא טשטוש פניהן ותוך פגיעה בפרטיותן. ביחס לכתבות בערוץ 13 ובאתר "וואלה!" טוענות התובעות כי הוצגו בהן באופן מבזה ומשפיל, ולא התבקשה תגובתן לפרסום. לטענתן, בעקבות הפרסומים סבלה התובעת הבת, שהיא קטינה, מהשפלות ומהתנכלויות מצד חבריה לכיתה.

תמצית טענות נהג המונית

5. המצלמה שהותקנה במונית אינה מצלמה נסתרת, אלא מצלמה שהותקנה במרחב ציבורי ותכליתה הגנתית. במונית קיים שילוט ברור המציין כי הכל מצולם ומוקלט, המונית איננה רשות היחיד ובוודאי שלא רשות היחיד של התובעות.

6. התובע שב לביתו, הוריד את הסרטון ממצלמת הרכב לטלפון הנייד שלו ושיתף את בני משפחתו בחוויה הקשה שחוהה. כשהתעורר בבוקר גילה כי בנו, שהיה קרוב לגיל 14, העלה את הסרטון לרשת הפייסבוק, ללא ידיעתו. מייד כשגילה זאת, הסיר את הסרטון מהרשת, והעלה אותו בשנית רק כעבור מספר ימים, לאחר טשטוש פני התובעת הבת. לטענתו, לא מסר את הסרטון לאף גוף תקשורת והוא נלקח שלא באישורו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

7. לטענתו, במקום שכפי שהיה ראוי, הוא יתבע את עלבוננו מהתובעת האם, שנכנסה למונית והשמיצה ציבור שלם על בסיס גזעני, הוגשה נגדו התביעה, בחוסר תום לב ובמטרה להשתיק ביקורת לגיטימית על התנהגותה. לטענתו, האם, שחשפה במודע את בְּתָהּ הקטינה במונית לדברים שאמרה, גוררת אותה כעת להליך משפטי שמכוון כלפי הקורבן האמיתי בפרשה – הנתבע 1.

8. לטענתו, הוא לא ביצע כלפי התובעות כל עוולה אזרחית, וחלות במקרה זה ההגנות המנויות בחוק איסור לשון הרע ובחוק הגנת הפרטיות – פרסום הסרטון היה בתום לב מלא, מתוך חובה מוסרית או חברתית לעשות זאת, והיה בו עניין לציבור. אשר לתובעת 2, לטענתו הצילום היה בתום לב ונוכחותה בהתרחשות הדברים הייתה אקראית ו"אגבית", והוא לא הפר כל הוראה שנועדה להגן על קטינים.

תמצית טענות ערוץ 13

9. לא מדובר בפרסום ראשון או בתחקיר, אלא בסיקור אירוע שהסעיר את הציבור ופורסם לראשונה על ידי אחרים. ערוץ 13, כגוף שידור עיתונאי העוסק בסיקור חדשות היום, מחויב להידרש לשיח הציבורי שהתעורר בעקבות הפצת הסרטון ברשתות החברתיות, וכך עשו כלי תקשורת רבים נוספים.

10. התובעות הודו בכתב תביעתן כי הסרטון הפך ויראלי והתפשט במהירות ברשתות החברתיות והפרסומים היו "בראש הכותרות על סדר היום". עובדה זו מחזקת את חובת ערוץ 13 לסקר את הפרשה, ושוללת קיומו של קשר סיבתי בין הפרסום בערוץ 13 לנזק שנטען כי נגרם.

11. לתובעת האם אחריות על הדברים שאמרה ברשות הרבים, בעת נסיעה בתחבורה ציבורית. הסרטון הוצג במלואו ולא נערך באופן מגמתי. מדובר בהבעת דעה על דברים שאמרה בפומבי, והנאמר בפרסום אינו חורג מגדר הסביר. חוסר שביעות רצון התובעת האם ביחס לדעות שהושמעו כלפיה לאור התנהגותה כפי שתועדה בסרטון, אינה מקנה לה עילת תביעה לפי חוק איסור לשון הרע. קבלת עמדת התובעת האם והניסיון להשתיק את מי שמבקש להביע דעתו על דבריה, תוביל לגדיעת חופש הביטוי מן השורש. לא הייתה חובה לקבל תגובתה הואיל ומדובר בהבעת דעה, כאשר העובדות שעליהן הובעה הדעה הובאו במלואן בסרטון ואינן שנויות במחלוקת.

12. לעניין הפגיעה בפרטיות נטען כי משהתובעת האם בעצמה מתגאה בדברים שאמרה בסרטון וטוענת כי הם משקפים את הדעה הרווחת של רוב הציבור בישראל, לא יכולה להישמע טענה שפרסומם מבזה או משפיל אותה. הסרטון פורסם על ידם לאחר שהופץ על ידי אחרים ללא טשטוש פני התובעות ולא היה צורך בהסכמה לפרסום שהיה עוד קודם לכן בנחלת הכלל והפך לויראלי ולשיחת היום. לגבי התובעת הבת נטען שהופיעה בסרטון באקראי ולא באופן שפוגע בה או מבזה אותה. לא הוצג כל מקור חוקי לחובה לטשטש את פני התובעת הבת והסרטון הוצג בצורה ויזואלית ירודה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

13. גם אם יקבע כי פורסם לשון הרע או כי נפגעה פרטיותו, עומדות לערוץ 13 ההגנות שבחוק איסור לשון הרע ושבחוק הגנת הפרטיות.

תמצית טענות "וואלה!"

14. הנתבעת 3, במסגרת טור דעה לגיטימי, העבירה ביקורת על הידוענית מעיין אדם, שהשתתפה בדיון בתוכנית בערוץ 12, שבה הוצג הסרטון כשהדמויות בו מטושטשות. כיוון שכך אין יריבות בין הנתבעת לתובעות.

15. הפרסום חוסה תחת ההגנות הקבועות בחוק הגנת הפרטיות ובחוק איסור לשון הרע וחוסה תחת הגנת חופש הביטוי. הנתבעת 3 היא גוף תקשורת שאמון על העלאת נושאים לסדר היום הציבורי וחלה עליה חובה מוסרית וחברתית לעלות לשיח ודיון נושאים בעלי עניין ציבורי. הנתבעת 3 לא ידעה ולא היה עליה לדעת מי הדמויות שהוצגו בטשטוש בסרטון, והדעה על התנהגותה של אותה אישה פלונית במסגרת הטור, נועדה לבקר ולהוקיע התנהגות ודעות שבעיני הנתבעת 3 הן פסולות.

16. קבלת התביעה משמעה כי "החוטא יוצא נשכר" הואיל והתובעת האם נהגה בגילוי גזענות כלפי הנתבע 1, נהג המונית, בדברים שהופנו כלפיו.

מתווה ההתדיינות וראיות הצדדים

17. הצדדים הגישו את ראיותיהם בתצהירי עדות ראשית. התובעת האם הגישה תצהיר עדות ראשית (לא הוגש תצהיר מטעם הבת). הנתבע 1 הגיש תצהיר עדות ראשית. מטעם הנתבעת 2 הוגש תצהירו של מר אלמוג בוקר. מטעם הנתבעת 3 הוגש תצהיר עדות ראשית של גב' ג'ני דונסון.

18. בעקבות פרישתה הצפויה של כבוד השופטת הדס פלד, שדנה בתיק מראשיתו, הוא הועבר לטיפול. ביום 2.2.2023 התקיים לפני דיון קדם משפט מסכם, לאחר הגשת תצהירים, והתיק נקבע לשמיעת הראיות. ישיבת הוכחות התקיימה ביום 18.6.2023. בפתח ישיבת ההוכחות הודיעה התובעת האם כי היא אינה מעוניינת להיחקר על תצהירה. לאחר שהתקיים דין ודברים בעניין, והצדדים טענו לנפקות אי העדטה בנסיבות שנוצרו, הודיע בא כוח התובעות כי שינתה דעתה ותחקר. לאחר שהושלמה חקירתה הנגדית על ידי בא כוח הנתבע 1 ובמהלך חקירתה הנגדית על ידי בא כוח הנתבעת 2, הודיעה התובעת האם שהיא מסרבת לענות על שאלות נוספות וירדה מהדוכן. בנסיבות אלו חקירתה הסתיימה בטרם הושלמה החקירה הנגדית של הנתבעת 2 ומבלי שניתנה לבאת כוח הנתבעת 3 אפשרות לחקור אותה.

19. [הושמט מטעמי איסור פרסום]

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

דיון והכרעה

20. לאחר שעיינתי בחומר הראיות ונתתי דעתי לטענות הצדדים באתי לכלל מסקנה שדין תביעת התובעת האם להידחות במלואה. אשר לתביעת התובעת הבת, דינה להתקבל חלקית ביחס לנתבעת 2 בלבד, בשל הפגיעה בפרטיות שנגרמה מאי טשטוש פניה בסרטון, אך במכלול הנסיבות הפיצוי שיש לפסוק לטובתה הוא על הרף הנמוך.

המסגרת הנורמטיבית: חוק הגנת הפרטיות וחוק איסור לשון הרע

21. לדיון בתביעות לפגיעה בפרטיות ולדיון בתביעות לשון הרע מהלך דיון דומה, המתנהל בשלושה שלבים עיקריים:

בשלב הראשון נערכת בחינה אם מתקיימת "פגיעה בפרטיות" בהתאם להגדרת סעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות; ואם היה "פרסום" של ביטוי הבא בגדר הגדרת "לשון הרע" (לפי סעיף 1 ו-2 לחוק איסור לשון הרע).

בשלב השני נבחנת השאלה אם לנתבע עומדת הגנה. חוק איסור לשון הרע מעמיד הגנות שונות, שמרביתן אומצו בחוק הגנת הפרטיות. ההגנות מחולקות ל"הגנות מוחלטות" (סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע וסעיף 18(1) לחוק הגנת הפרטיות), הגנת "אמת הפרסום" (סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע וסעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות) ו"הגנות תום לב" (סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע וסעיף 18(2) לחוק הגנת הפרטיות, בכפוף לכך שהפעולה נעשתה בתום לב).

בשלב השלישי, ככל שלא עומדת לנתבע הגנה, נבחנת הזכאות לסעד. בהתאם לסעיף 19 לחוק איסור לשון הרע וסעיף 22 לחוק הגנת הפרטיות, לבית המשפט שיקול דעת להפחית את גובה הפיצוי, הקבוע בחוק כפיצוי ללא הוכחת נזק, ובית המשפט רשאי להתחשב בשיקולים המנויים בחוק.

לתיאור תרשים השלבים השונים ראו: ע"א 751/10 פלוני נ' דיין-אורבך, פ"ד סה(3), 369, פסקה 6 לחוות דעתו של כב' השופט י' עמית (2012) (להלן: "ע"א דיין"). על זיקות הגומלין שבין חוק הגנת הפרטיות וחוק איסור לשון הרע, לרבות התייחסות להצעת חוק הגנת הפרטיות שם הובהר כי ההצעה הולכת בעקבות חוק איסור לשון הרע, ראו ע"א (מחוזי ת"א) 1974-04 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' צדיק, פסקה 7 (29.6.2006).

22. סעיף 4(2) לחוק הגנת הפרטיות וסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע אוסרים על פרסום ביטוי או צילום העלול להשפיל או לבזות אדם בעיני הבריות. את הביטוי יש לפרש לפי "המובן הטבעי והרגיל של המילים" (ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ, פ"ד לא(2) 281, 318 (1977)). הבחינה אם ביטוי משפיל או מבזה תעשה באמות מידה המקובלות על האדם הסביר, בהקשר האובייקטיבי, באופן שבוחן כיצד הפרסום מובן בעיני הציבור (ע"א 740/86

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2) 333, 337 (1989); ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי, פסקה 17 (4.8.2008); רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, פסקה 5 לפסק דינה של כבוד השופטת ע' ארבל (12.11.2006) (להלן: "עניין בן גביר").

23. באשר להגנות, הפסיקה עמדה על כך שיש לבחון אותן גם על פי טיבו של הפרסום בכללותו, ולא רק את התנאים המנויים בהן (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 573 (2004) (להלן: "עניין הרציקוביץ"). עוד נפסק כי ההגנות הקבועות בחוק מבקשות לאזן בין הזכות לשם טוב של הנפגע (או הזכות לפרטיות) ובין הזכות לחופש הביטוי של המפרסם וזכות הציבור לדעת. ההגנות נבדלות זו מזו וכל הגנה תפורש על פי האינטרס הייחודי המונח בבסיסה, ועל רקע האיוון שעליו היא מבקשת לשמור (עניין הרציקוביץ', בעמ' 567).

24. אישם אמות מידה אלו על הפרסומים שבבסיס התביעה.

א. העלאת הסרטון לרשת הפייסבוק על ידי הנתבע 1

25. מסיכומי התובעת האם ניתן לחלץ שתי טענות עיקריות ביחס לנתבע 1: (1) העלאת הסרטון לפייסבוק ללא טשטוש פניה פוגעת בפרטיותה ומהווה לשון הרע; (2) דבריו בראיונות על הפרשה, מהווים לשון הרע כלפיה. אדון בטענות אלו לפי סדרן, אך לתשתית העובדתית שהוכחה תחילה:

26. התובעות צולמו במצלמה המותקנת במונית של הנתבע 1. במונית שילוט ברור, מודגש וגדול בזו הלשון: "לתשומת ליבך קיימת מצלמה במונית" ומופיע בו צילום גדול ובולט לעין של מצלמת אבטחה באופן שגם מי שאינו יודע קרוא וכתוב יכול לזהות שמותקנת במונית מצלמה (מוצג 1 למוצגי הנתבע 1, עמ' 27, שו' 16). מיקום השלט על מסעד הראש של הכיסא הקדמי, גודל השלט והדגשת האותיות והמלל, מבטיחים כי הנוסעים במונית יראו את השלט המתריע על קיומה של מצלמה. מצפייה בסרטון עולה שהתובעת האם הביטה לכיוון השלט. לפיכך, אני קובעת כעובדה שהתובעת האם ידעה שבמונית מותקנת מצלמה ואני דוחה את טענתה, שנטענה בעלמא, כי היא צולמה במצלמה נסתרת. כך גם אני מקבלת את טענת הנתבע 1 כי תכלית הצבת המצלמה היא הרתעתית והגנתית, והצילום עצמו הוא האמצעי להשגת תכלית זו.

27. הסרטון הועלה לראשונה לרשת "הפייסבוק" על ידי הנתבע או מי מטעמו וזאת בסמוך לאירוע. הסרטון הועלה כפי שצולם במצלמה המותקנת במונית, מבלי שנערך, מבלי שנלווה לו הסבר או כיתוב כלשהו על ידי התובע ומבלי שהפנים של התובעות טושטשו. לא נטען כי הסרטון הוצג כשהוא הוצא מהקשרו, ואין מחלוקת כי הסרטון מציג את האירוע בין הצדדים במלואו.

28. גרסת הנתבע 1 היא כי הוא לא פעל באופן אקטיבי להפצת הסרטון לאמצעי התקשורת. לגרסתו, לאחר האירוע חזר לביתו, לפני שהלך לישון הוריד את הסרטון ממצלמת הרכב למכשיר הטלפון הנייד שלו, שיתף את בנו ואשתו בחוויה הקשה שעבר, וכשהתעורר בבוקר גילה כי בנו, שהיה קרוב לגיל 14, העלה את הסרטון לרשת ללא ידיעתו. מייד כשגילה זאת, הסיר את הסרטון, ורק

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

כעבור מספר ימים העלה גרסה ערוכה שבה הפנים של הבת מטושטשות. הנתבע 1 נשאל על כך בחקירתו הנגדית, ועדותו הייתה סדורה ואמינה (עמ' 56, שו' 21-32; עמ' 63, שו' 17-27). לפיכך, אני מקבלת את גרסתו העובדתית לאירועים כפי שפורטה לעיל, שלא נסתרה.

(1) האם תשתית עובדתית זו מקימה עוולה לפי חוק איסור לשון הרע וחוק הגנת הפרטיות?
29. פרסום ברשת ה"פייסבוק" הוא פרסום כמובנו בחוק (רע"א 1239/19 **שאל נ' ניידלי תקשורת בע"מ**, פסקה 42 והאסמכתאות המנויות שם (8.1.2020) (להלן: **עניין ניידלי תקשורת**)). הסרטון הועלה כמו שהוא, ללא עריכה, תוספות או כיתוב ורואים בו את התובעת האם כשהיא נכנסת למונית עם בתה ופונה לנהג בדברים, שלמען הנוחות יובאו שוב במלואם:

תובעת: הופיע לי בהזמנה איזה אחמד אחד, אמאל'ה. מתני מפחד.

נהג: למה?

תובעת: כי אני לא מעדיפה לעלות עם ערבים.

נהג: אז תרדי, תרדי. תרדי מהאוטו.

תובעת: למה. מה הקטע?

נהג: ככה.

תובעת: אם אתה ערבי אני יורדת.

נהג: לילה טוב. תעופי. ואל תזמיני פעם אחרת.

תובעת: בסדר.

נהג: לא רוצה לראות את הפרצוף שלך המגעיל.

30. התובעת האם טוענת כי אין בדבריה כל פסול, אלא להפך, מרבית הציבור בישראל מסכים עמה ודבריה נאמרו מתוך פחד לגיטימי. בחקירתה הנגדית חזרה על כך מספר פעמים, והוסיפה שהתבטאותה הייתה "מותרת ביותר, תקינה ביותר, תקינה הכי הכי" (עמ' 29, שו' 17). טרוניותה היא נגד האופן שבו הסרטון נתפס ופורש אצל חלק מהצופים, שגרם לטענתה להשפלתה ולהצגתה ברבים כ"גזענית ונבערת".

31. לטענת הנתבעים קיים כשל לוגי בבסיס הטיעון של התובעת האם כאשר מחד גיסא, היא טוענת כי אין כל פסול בדבריה כפי שתועדו במונית (אלא להפך), ומאידך גיסא היא טוענת ללשון הרע ולפגיעה בפרטיות, רק מעצם פרסום הסרטון בשלמות ללא כל עריכה או פרשנות.

32. אכן, טענה זו היא שובת לב, ושקלתי אם במצב דברים זה ניתן לגרוס כי התובעת האם מושתקת מלטעון כי פרסום דברים – שלעמדתה הם ראויים לחלוטין וקו הטיעון שלה התמקד בזכותה לומר אותם ובלגיטימיות שלהם – הוא פרסום המבזה ומשפיל אותה. לצד זאת, יש לזכור כי הבחינה אם פרסום הוא מבזה או משפיל נעשית במנותק מרגשותיו של נפגע הפרסום, ובאמות מידה אובייקטיביות של האדם הסביר. במקרה זה הסרטון הופץ על ידי הנתבעים משום הפסול שראו בהתנהלות התובעת האם והרצון להאיר זאת בזרקור. המציאות מלמדת כי רבים מבין אלו שצפו בסרטון ביקרו את התנהלותה ופרסומו עורר סערה. ולבסוף, בסרטון הנתבע 1 מדבר אל התובעת האם בכעס, מורה לה לרדת מהמונית והסיטואציה כמכלול, עשויה להיתפס ככזו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

שמשפילה אותה. מכל מקום, גם אם אקבע לצורך הדיון כי מדובר בפרסום העלול להשפיל או לבזותה, במקרה זה בגין פרסום הסרטון לרשת עומדות לנתבע 1 הגנת "האמת בפרסום". אפרט:

33. סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע וסעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות מעגנים את הגנת "האמת בפרסום". הגנה זו דורשת עמידה בשני תנאים מצטברים: (1) הפרסום היה אמת/לא היה כוזב; (2) טמון בו עניין ציבורי.

בדנ"א דיין נפסק כי הפרסום נדרש לשקף אמת "שלמה" – שאינה נעדרת פרטים המשנים את הרושם הכללי המתקבל מן הפרסום, ושלא ייכללו בו פרטים משמעותיים שאינם נכונים. לצד זאת, לא תישלל ההגנה רק בשל העובדה שלא הוכחה אמתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש (שם, בעמ' 710).

אשר לדרישת "עניין ציבורי" – לא כל פרסום שיש בו "עניין לציבור" הוא פרסום שיש בו "עניין ציבורי" ונדרש כי תהיה תועלת חברתית מהפרסום, שבאה לידי ביטוי בין היתר בתרומה לשינוי אורחות החיים וקידום שיח ציבורי בנושא חברתי או פוליטי (ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607, 621 (2002); חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובעז שנור דיני לשון הרע: הדין הרצוי והדין המצוי 320-321, 334 (מהדורה שניה 2019). בע"א דיין נפסק כי הצורך להגן על ביטויים הנוגעים לענייני הציבור נובע מחשיבותם של ביטויים אלה לשם שמירה על שיח חופשי, המאפשר גיבוש עמדות פוליטיות, מדיניות וציבוריות בחברה (שם, בעמ' 448-449).

34. בענייננו היה בפרסום הסרטון עניין ציבורי מובהק הוא נגע בסוגיה הקשורה עבותות למרקם החיים בישראל, והעלה לסדר היום שיח בעל חשיבות ציבורית. ריבוי הדעות והקולות שנשמעו בעקבות הפרסום והשיח הציבורי הער שהתעורר בעקבותיו מלמדים על העניין הציבורי, ועל חשיבות פרסומו (פרסומים שונים על אודות הפרשה שפורסמו בכלי תקשורת שונים צורפו כמוצגים ה'-ח' למוצגי הנתבעת 3).

35. הסרטון הועלה כמות שהוא, ללא כל פרשנות או הסבר שנלווה לו, ומבלי שנטען שהוצא מהקשרו. אין מחלוקת שכל שהוצג בו התרחש וחילופי הדברים שתועדו בו נאמרו, והוצגו באופן מלא. בנסיבות אלו מתקיימת הדרישה כי "הפרסום לא היה כוזב" בהתאם לסעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות, וכן "הדבר שפורסם היה אמת" בהתאם לסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

36. נוכח מסקנה זו איני נדרשת לטענות הנתבע 1 כי עומדות לו גם הגנות תום הלב בפרסום.

37. התובעת האם מלינה על כך שהסרטון הפך תוך זמן קצר לוויראלי והתפשט ברשתות החברתיות כמו "אש בשדה קוצים". בפסק הדין בת"ק (תביעות קטנות ת"א) 34725-05-22 ברלינר נ' גלבמן, פסקאות 13-16 (1.8.2022) עמדתי על האתגר המשפטי שמציבה ההתפתחות הטכנולוגית והשימוש ברשתות חברתיות ביישום ובפרשנות חוק איסור לשון הרע, שנחקק לפני שנים רבות,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

ומבלי שזמינותם של אמצעי התיעוד המצויים בכל מכשיר טלפון נייד, האינטרנט והרשתות החברתיות עמדו נגד עיני המחוקק. עמדתו שם על כך שהרשתות החברתיות הפכו אמצעי שכיח ויומיומי לדיון בסוגיות שונות שמטבע הדברים נוגעות לנושאים השנויים במחלוקת עמוקה בחברה בישראל. עמדתו על החשיבות להגן ולעודד ביטוי חופשי באינטרנט וברשתות החברתיות, שמהווים "במת ביטוי" נגישה לכל אדם, בהקשה על מקלדת ובלחיצת כפתור, ומאפשרים לכל מי שחפץ בכך לבטא את עמדותיו ולתרום לשיח ציבורי מגוון ועשיר בעל ריבוי דעות וקולות. אך לצד זאת, מאפיינים ייחודיים אלה, המאפשרים הפצת ביטוי בקלות ובמהירות, טומנים גם פוטנציאל נזק שיש לשקול גם אותו (עוד על דיני לשון הרע וזירת הרשתות החברתיות, ראו פסק דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז בעניין **ניידלי תקשורת**, בפסקאות 36-38).

38. מקרה זה הוא דוגמה לכוח שיש ברשתות החברתיות ולפוטנציאל ההפצה של מידע ופרסומים שמועלים שם, באופן שבו בתוך שעות ספורות יכול סרטון שמופץ ברשת להגיע לבתים רבים בישראל ומחוצה לה. מאפיינים אלה מחייבים לנהוג בזהירות יתרה טרם העלאת סרטון לרשת החברתית בשל פוטנציאל החשיפה הרב הטמון בו.

39. ואולם, לדידי דווקא מקרה זה הוא דוגמה לשימוש חיובי ברשת החברתית כאמצעי שמאפשר הפצה והנגשה של סרטון שפרסומו הוביל לשיח ציבורי חשוב – שדעות הציבור נחלקו לגביו – באופן שהעשיר ותרם ל"שוק רעיונות" חופשי ומגוון. בעבר, טרם התפתחות האמצעים הטכנולוגיים והרשתות החברתיות ניתן לשער כי חילופי הדברים שבין התובעת האם לנתבע 1 לא היו זוכים לפרסום ותהודה, והיו נותרים נחלתם בלבד. במקרה זה, העלאת הסרטון לרשת והעובדה שהפך במהירות ל"ויראלי" היא שהניעה דיון ציבורי נרחב, שהובעו בו דעות שונות, נשמעו קולות שונים ומגוונים והתפתח שיח עשיר של דעות ורעיונות החיוני בחברה דמוקרטית.

וראו פסק דינו של כבוד השופט נ' סולברג בע"א 8954/11 **פלוני נ' פלונית**, בפסקה 65 (24.4.2014):

"[...] אמצעים אלקטרוניים ומדיזינות כגון 'טוויטר', 'פייסבוק' ובלוגים למיניהם, מממשים רעיון זה הלכה למעשה. מלומדים רבים עמדו על הקשר שבין קשת רחבה של דעות הנשמעות בציבור לבין קיומה של דמוקרטיה פעילה ובריאה. כללי ההכרעה הדמוקרטיים הם הגוף; חופש הביטוי הוא נשמתם. דמוקרטיה ללא חופש ביטוי, הריהי כגוף בלי נשמה". (ההדגשה במקור)

40. מסקנתי היא אפוא כי עומדת לנתבע 1 הגנת האמת בפרסום, בגין העלאת הסרטון לרשת.

(2) הטענה כי פניה של התובעת האם פורסמו בסרטון באופן גלוי וללא טשטוש
41. לטענת התובעת האם, אין בחשיפת פניה עניין כלשהו לציבור, ונועדה לפגוע בה במידה גדולה ובלתי סבירה. אעיר כי מסיכומי התביעה עולה כי עיקר הקושי טמון בחשיפת פניה של הבת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

שנטען כי היא קטינה (סעי' 26 לסיכומי התובעות) ודומה כי הטענה לאי טשטוש ביחס לאם נטענה בלשון רפה.

42. לגופם של דברים – התובעות נכנסו למונית שהיא "רכב ציבורי" (בהתאם להגדרה שבסעיף 1 לפקודת התעבורה [נוסח חדש]). ומוגדרת כ"מקום ציבורי" בדברי חקיקה נוספים (ראו: סעיף 2(א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 וסעיף 8 לתוספת לחוק למניעת העישון במקומות ציבוריים, התשמ"ג-1983, הקובע כי מונית בעת שיש בה נוסעים מוגדרת כמקום ציבורי). מסיכומי התובעות עולה כי אין מחלוקת שהמונית באה בגדר "רשות הרבים".

43. במונית הוצב שילוט גלוי, ברור וגדול המיידע כי מותקנת מצלמה. בנסיבות אלו, ידיעת התובעת האם כי היא מצולמת – ולכל הפחות ידיעתה המשתמעת על כך – שוללת את טענתה כי הצילום מהווה פגיעה בפרטיותה. ובעניין זה קובע סעיף 1 לחוק הגנת הפרטיות כי הסכמה שוללת את הפגיעה בפרטיות, וסעיף 3 לחוק הגנת פרטיות מגדיר הסכמה גם כהסכמה מכללא.

44. אשר לפרסום – התובעת האם היא אדם בוגר, ובעת שבחרה לומר ברשות הרבים, דברים שתוכנם שנוי במחלוקת ויש בהם עניין ציבורי – נטלה סיכון כי הדברים יפורסמו. אוסיף כי אין זה משנה כי לא ידעה כי נהג המונית ערבי. מרגע שפנתה לאדם זר בדברים ששנויים במחלוקת, עליה להיות מודעת לאפשרות שהאדם אליו פנתה יהיה בעל חובה חברתית-מוסרית, או בעל עניין אישי כשר לפרסום. אף התובעת בסיכומיה מודה ש"כל אדם שיעלה למונית וידע שהוא מצולם, ודאי לוקח בחשבון שהצילום יכול ויופץ למאן דהוא, כפי שאף קרה במקרה של התובעות" (סעיף 24 לסיכומי התובעות).

45. מצאתי להוסיף, בבחינת למעלה מן הצורך, כי לאחר שצפיתי בסרטון אני קובעת כי גם ללא טשטוש פנייה, איכות הסרטון והמקום שבו היא יושבה, מאחורי מסעד הכיסא הקדמי, והעובדה שעטתה מסכת פנים (נגד קורונה) מקשים על זיהוייה.

46. אם כן, ולנוכח המכלול אני דוחה את טענת התובעת האם בעניין אי טשטוש פניה בסרטון.

(3) טענת התובעת האם ביחס לראיונות הנתבע 1 באמצעי תקשורת שונים

47. טענה זו נטענה באופן כללי ומבלי שצורפו לכתב התביעה ולחומר הראיות דוגמאות לביטויים או התבטאויות של הנתבע 1 בראיונות המגבשים, לטענתה, לשון הרע כלפיה. לכאורה, די היה בכך כדי לדחות את הטענה (רע"א 2291/12 הלפרין נ' איצקוביץ, בפסקה 6 (25.6.2012)). מכל מקום, משהנתבע 1 אישר בחקירתו הנגדית כי התראיין באמצעי תקשורת, והביע שם את דעתו כי התנהגות התובעת האם כלפיו הייתה גזענית (עמ' 61, שו' 23-25) אתייחס, למען הזהירות, גם לטענה זו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

48. אין מחלוקת כי ראיון בכלי תקשורת עולה כדי פרסום כהגדרת סעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, וכינוי אדם כגזען עולה כדי לשון הרע בהתאם להגדרת סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע (ת"א (שלום ת"א) 8519-12-19 גניש נ' גודמן ענן, פסקה 82 (4.9.2023)).

49. הגנות תום הלב: סעיף 15(2) וסעיף 15(3) לחוק איסור לשון הרע מעגנים את הגנות "חובת הפרסום" ו"עניין אישי כשר". וזו לשונם:

הגנת תום לב
15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו: [...]
(2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;
(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;

50. סעיף 16 לחוק איסור לשון הרע קובע חזקות הנוגעות לתום לבו של המפרסם:

נטל ההוכחה
16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.
(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:
(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

51. סעיף 15(2) דורש התקיימות שלושה רכיבים להכרה בחובת הפרסום: (1) היחסים שבין המפרסם לנמען; (2) תוכן הפרסום; (3) הנורמה החוקית, החברתית או המוסרית המחייבת בפרסום. בדנ"א דיין עמד כבוד הנשיא א' גרוניס על מאפייני הגנת חובת הפרסום בהקשר הרחב. וכך נקבע שם:

"סעיף 15(2) לחוק מתייחס למצבים שבהם חלה על אדם חובה לפרסם פרסום שעשוי, במקרים מסוימים, להתנגש עם האיסור על לשון הרע. מתן הגנה לפרסום שנעשה כדי למלא חובה נועד למנוע קונפליקט זה ובכך להבטיח כי תקוים חובת הפרסום [...]. עצם הטלת החובה מלמדת על ההנחה כי הפרסום ישרת ערכים ואינטרסים אשר החברה מכירה בחשיבותם ובנחיצותם [...]. אלה הם למעשה האינטרסים המוגנים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

באופן ייחודי בגדרי הגנת חובת הפרסום. [...] מעבר לכך, ככל ההגנות שבחוק איסור לשון הרע, מבטאת הגנת חובת הפרסום את נכונו של המחוקק ליתן משקל יתר לחופש הביטוי בנסיבות מסוימות. [...] (שם, בפסקה 45)

52. אשר להגנת עניין אישי כשר, על המפרסם להצביע על עניין אישי שלו שהצדיק את הפרסום וכי תוכן הפרסום שמחלוקת, והנמנעים לפרסום, נועדו להגן על אותו עניין (שנהר, בעמ' 294-296). נפסק כי "המבחן לקיומו של תנאי זה הוא מבחן הקשר ההגיוני, הקובע כי ההגנה תחול רק אם לשון הרע שפורסמה רלוונטית להגנת העניין האישי הכשר" (ת"א 13358-01-17 (מחוזי י-ם) **חמדני נ' כהן**, פסקה 84 (5.5.2020)).

53. יישום אמות מידה אלו בענייננו מביא למסקנה כי עומדת לנתבע 1 הגנת עניין אישי כשר לפי סעיף 15(3) לחוק (ומשכך איני נדרשת להכרעה האם עומדת לו גם הגנת "חובת הפרסום" והגנות נוספות אליהן הפנה) – התובעת האם נכנסה למונית הנתבע 1 והפנתה כלפיו דברים שיש בהם כדי להוות, לכל הפחות, עלבון (לטענת הנתבע 1 ההתבטאות התובעת האם כלפיו עולה כדי ביזוי ומקימה לו עוולה כנגדה מכוח חוק לשון הרע). מכל מקום, בין אם מדובר בביטוי שעבר את הרף המשפטי לביזוי ובין אם לאו – אין מחלוקת כי מדובר בדברים פוגעניים שנאמרו כלפיו. בנסיבות אלו בוודאי יש לתת לו מקום לשתף ולהביע את תחושותיו ורגשותיו בעקבות האירוע כשנשאל על כך בראיונות. קבלת עמדת התובעת האם שלפיה הנתבע 1 מנוע מלשתף באופן חופשי ואישי את תחושותיו ביחס למה שארע, חותרת תחת עקרונות של חופש הביטוי, המחשבה והדעה (ליישום הגנת עניין אישי כשר בפרסום שהציג את הנפגע כגזען ראו: ת"א (שלום קר') 16488-11-15 **גיל נ' בוימל**, פסקה 73 (23.1.2018)).

54. כך גם איני מקבלת את טענת התובעת האם כי היה על נתבע 1 להציג בראיונות גם את הדעה כי דבריה נאמרו בשל פחד ממנו ומערבים בכלל. טענה זו סותרת בעליל את זכותו להביע את תחושותיו ודעותיו באופן חופשי ועצמאי. היא ניסיון לקבוע עבורו מה עליו להרגיש וכיצד לנהוג ולהגיב, בסיטואציה אנושית מורכבת שאלה נקלע, ושלא באשמתו.

כפי שהתובעת האם רשאת הייתה להתראיין ולהציג בראיונות את עמדתה כי התנהגותה נבעה מפחד (עמדה שיוצג גם בכלי התקשורת ושהיו כאלו שצידדו בה), ואין לצפות, לדרוש או לחייב אותה להציג את האופן שבו חווה זאת נהג המונית מנקודת מבטו, כך גם אין לדרוש שנהג המונית יפעל אחרת ויידרש להציג בראיונות את עמדתה. בוודאי אין מקום לקביעה שיפוטית המתערבת באופן כה עמוק בתוכן הדברים של מרואיינים העוסקים ברגשותיהם ובדעותיהם אגב חוויה שהם חוו והיו חלק ממנה. לכלי התקשורת תפקיד במתן במה לעמדות מגוונות ושונות של מרואיינים בקשר לאירועים בעלי עניין לציבור; קל וחומר כאשר המרואיינים היו מעורבים בעצמם באופן אישי באירוע, והתקשורת מסקרת את תחושותיהם הסובייקטיביות בקשר עם החוויה שעברו, וכשהעובדות אינן שנויות במחלוקת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

55. לסיכום חלק זה – לנתבע 1 עומדת הגנת תום הלב, לא מצאתי כי הפרסום חרג מתחום הסביר ולא מתקיימים במקרה זה התנאים ששוללים את חזקת תום הלב בהתאם לסעיף 16(ב) לחוק איסור לשון הרע: הנתבע 1 האמין באמיתות דבריו, מדובר בהבעת דעה על חוויה שהוא חווה מדברי התובעת האם כלפיו, ולא בקביעה עובדתית ולא היה מקום לנקוט אמצעים נוספים כלשהם על ידו טרם המענה לשאלות שנשאל בראיון. כך גם נסיבות המקרה מלמדות כי תגובתו בראיון הייתה מידתית וסבירה ולא התכוונה לפגוע במידה גדולה להגנת הערכים המנויים בסעיף 15.

56. נוכח המכלול, אני דוחה את טענת התובעת האם כי פרסום הסרטון והראיונות שהתראיין הנתבע 1 מגבשים עוולה מכוח חוק לשון הרע ומכוח חוק הגנת הפרטיות.

57. לסיכום חלק זה: טענות התובעת 1 כנגד הנתבע 1 – נידחות.

ב. "המוניית הגזענית" – הכתבה בערוץ 13

"שימו לב לגזענות המחפירה במונית. הנוסעת שעלתה למונית עם ילדיה אמרה: אם אתה ערבי אני יורדת".

58. כך נפתח אייטס של הכתב אלמוג בוקר ששודר בתכנית "חדשות היום" (להלן: "הכתבה"). לאחר פתיח זה, שודר הסרטון כמו שהוא, ללא עריכה, קיטוע או תוספות, וללא טשטוש פני התובעות. עם סיום השידור ראיין אלמוג בוקר את הכתב עלי מוגרבי, ופתח את הריאיון במילים הבאות:

"לא רוצה לראות את הפרצוף שלך המגעיל, הוא אומר לה בסוף, ואני חייב להגיד שבמקרה הזה אני לגמרי מסכים איתו. זה פשוט היה מכוער".

59. הכתבה המלאה שודרה באותו הערב בתכנית "המהדורה המרכזית", ושם הסרטון שודר כשהפנים של התובעות טושטשו (להלן: "הכתבה השנייה").

60. בגין פרסומים אלו הוגשה התביעה נגד ערוץ 13, בטענה לעוולה מכוח חוק איסור לשון הרע ובטענה לפגיעה בפרטיות. מסיכומי התביעה ניתן לחלץ שלוש טענות מרכזיות: (1) הכתבה הכפישה את התובעת האם ומציגה אותה כגזענית; (2) לא התבקשה תגובתה טרם הפרסום; (3) הסרטון שודר כשפניה גלויות ולא טושטשו.

61. לטעמי גם ביחס לפרסומים אלו דין טענות התובעת האם להידחות. במסגרת חלק זה אתמקד בטענות הנוגעות לתפקידה ולמעמדה של התקשורת בפרסום, אך העקרונות שפורטו בפרק הדין ביחס לנתבע 1 – נכונים הם בעיקרם ובשינויים המחויבים – גם ביחס לפרסום זה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

- (1) הטענה כי הכתבה מכפישה ומוקצנת
62. הכתבה ביקרה את התנהלות התובעת האם ונעשה בה שימוש במילים חריפות. אני ערה לטענת ערוץ 13 כי התובעת האם לא נקבה בכתב התביעה בביטוי המדויק המגבש לשיטתה לשון הרע כלפיה וכי במקרה זה יש לבחון את ההגנות, את חשיבות הפרסום ואת חשיבות חופש הביטוי, כבר בשלב סיווג הפרסום ולקבוע כי אין מדובר בלשון הרע. עם זאת, ולצורך הדיון, אני מוכנה להניח כי המילים שבהן נעשה שימוש בכתבה, והכתבה כמכלול, עלולות להשפיל, לבזות ולפגוע בתובעת האם, בהתאם להגדרת "לשון הרע" לפי החוק.
63. עם זאת, בענייננו עומדת לנתבעת 2 הגנת תום הלב בהתאם לסעיף (2)15 לחוק איסור לשון הרע, שיש לפרשה במקרה זה באופן רחב, לאור הזכות לחופש הביטוי, שהוכרה כעקרון-על בשיטתנו, כ"ציפור נפשה" של הדמוקרטיה (ע"א 4463/94 גולן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136, 157-156 (1996); רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקר, פסקאות 10-11 לפסק דינו של כבוד השופט א' ריבלין (12.11.2006) (להלן: "עניין בן גביר")).
64. המלומדים גנאים, קרמניצר ושנור מבחינים בין שלושה סוגי פרסומים: (1) פרסומי אמת שיש אינטרס ציבורי בפרסומם (2) דעות; (3) פרסומים כוזבים (שם, בעמ' 337-340). בנוגע לפרסומים עיתונאיים, הכיר בית המשפט העליון בדנ"א דיין בקיומה של הגנת "העיתונאות האחראית" שמקורה בהגנת "חובת הפרסום" שבסעיף (2)15 לחוק איסור לשון הרע. נפסק כי ישנה חובה מוסרית כלפי הציבור בפרסומים עיתונאיים שיש אינטרס ציבורי מהותי בפרסומם, ככל שהמפרסם פעל לפי אמות מידה של עיתונות אחראית.
65. במסגרת פרסומים עיתונאיים מוגנים, נכללים גם פרסומים המהווים הבעת דעה. נפסק כי ביטוי יהיה בגדר הבעת דעה כאשר הוא מובן כמשקף את עמדתו הסובייקטיבית של מביע העמדה, ולא אמת עובדתית אובייקטיבית והאבחנה נעשית על פי השכל הישר וכללי ההיגיון (ע"א 9406/96 קאקיש נ' ביארס, פ"ד נג(3) 352, 358 (1999)). עם זאת, דעה אינה בהכרח מבטאת עמדה יחסית (רלטיבית), אשר לא ניתן לסווג אותה כאמת או כשקר. הבעת דעה יכולה להתייחס לאמת אובייקטיבית, כל עוד היא מנוסחת כדעה המשקפת תפיסה אישית לגבי קיומה של עובדה זו (שנהר בעמ' 309-312). אם כן, פרסום יוגדר כהבעת דעה, אם יהיה כזה שהאדם הסביר יבין את האמור בו כדעתו של הכותב ולא כהצגת עובדות מצידו. ניסוח ברור כביקורת או הבעת דעה, פרסומים המעלים טענה תוך שימוש בסגנון של ויכוח, יסווגו בדרך כלל כדעות.
66. כאשר "הבעת דעה" מבוססת על עובדות יש להקפיד על הפרדה בין תיאור העובדות ובין הבעת הדעה על אותן העובדות (ע"א 259/89 הוצאת מודיעין בע"מ נ' ספירו, פ"ד מו(3) 48, 53-55 (1992) (להלן: "הוצאת מודיעין"); ד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עיתון הארץ, פ"ד לב(3) 337, 350 (1978)), ויש לוודא שאין מדובר על מסירת ידיעה אינפורמטיבית, המוגדרת בדיעבד כפרשנות וכהבעת דעה (ת"א (שלום ת"א) 56450-12-21 דרעי נ' כספית, פסקה 3.5 (28.8.2023) (להלן: "עניין דרעי")).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

67. הבעת דעה המתבססת על עובדות כוללת שני רכיבים. הראשון – העובדות שנכללו בפרסום (תיאור התנהגות או מעשי הנפגע). השני – דעתו של המפרסם על העובדות. בעניין **מודיעין אזרחי** נפסק: "בעוד שלגבי הרכיב השני לא נדרש כי הפרסום יהיה אמת, וההגנה תינתן גם למפרסם המביע דעות שאינן נכונות, הרי שלגבי הרכיב העובדתי חייב המפרסם לדבוק באמת, ואינו יכול לכלול עובדות לא אמיתיות" (שם, בעמוד 54).

68. יישום אמת מידה זו אלו בענייננו מביאה למסקנה כי הפרסום חוסה תחת ההגנות שבחוק. הכתבה כוללת שני חלקים: הצגת הסרטון – שהוצג באופן מלא ולא הוצא מהקשרו ואין מחלוקת כי הוא משקף את מה שארע באופן מדויק ומשכך מתקיימת הגנת האמת בפרסום לגביו; ודברי ביקורת על התנהגות התובעת האם – המהווים הבעת דעה מובהקת של הכתב, ולא נדרשת הכרעה בשאלה האם הדעה נכונה.

69. כשנשאל אלמוג בוקר בחקירתו על דבריו בכתבה, הוא השיב כך:

"זו זכותה של התקשורת להביע עמדה ובמקרה הספציפי הזה ראיתי לנכון להגיד מה אני חושב על הסרטון" (עמ' 69, שו' 17).

וגם:

הסרטון הוא בצורה מאוד מאוד ברורה מספר את הסיפור כולו ואתה כצופה יכול לבחור איך להסתכל עליו [...] זו הייתה דעתי אז זו דעתי גם עכשיו" (עמ' 69, שו' 23-26).

70. דבריו אלו של אלמוג בוקר משקפים את תפקידה וחובתה החברתית והציבורית של התקשורת לעלות לשיח סוגיות בעלות עניין ציבורי, כחלק מחשיבות חופש הביטוי והעיתונות העצמאית במדינה דמוקרטית. כחלק מחובה זו קמה לכתב הזכות לבטא את דעתו העצמאית ולסקר את האירוע גם מנקודת מבטו הסובייקטיבית. במקרה זה, כפי שהיטיב להשיב על כך אלמוג בוקר בחקירתו הנגדית, לצד הבעת דעתו האישית, הסרטון הוצג כמו שהוא, ללא עריכה, השמטה או קיטוע, באופן שיאפשר לכל צופה לגבש את דעתו העצמאית על הסרטון.

71. די בקיומן של ההגנות שפורטו לעיל (החלות בשינויים המחויבים גם ביחס לטענה לפגיעה בפרטיות ולא מצאתי שיש מקום לחזור על הדיון פעם נוספת). לפיכך, איני נדרשת לטענת הנתבעת 2 כי הואיל ונטען על ידי הנתבע 1 כי הגיש תלונה במשטרה, וטענה זו לא נסתרה, עומדת לה גם ההגנה הקבועה בסעיף 15(5)(ב) לחוק איסור לשון הרע. כך גם לא מצאתי להידרש לטענה כי קיימת לנתבעת 2 הגנה לפי סעיף 15(10) לחוק אישור לשון רע ולפי סעיף 15(3) לחוק איסור לשון הרע.

ודוקו: במקרה זה ההגנות המתאימות ביותר הן אלו המתמקדות בתפקידה של התקשורת כגוף עיתונאי לחשוף את הציבור לאירועים המצויים "בראש הכותרות על סדר היום" (כלשון כתב התביעה), לעורר שיח ודיון, גם אם הוא ביקורתי וגם אם הוא לעיתים אינו נעים לאוזן (וראו עניין

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

בן גביר, פסקה 16 לפסק דינו של כבוד השופט א' ריבלין, שם עמד בית המשפט העליון על חשיבות הוויכוח הציבורי, שראוי שיהיה חופשי, איתן, חסר מעצורים ואף בוטה).

72. נוכח המסקנה שאליה הגעתי, לא מצאתי להידרש לטענת הנתבעת 2 כי עומדת לה גם הגנת האמת בפרסום ביחס לתוכן דבריו של הכתב (להבדיל מעצם פרסום הסרטון, לגביו חלה הגנת אמת בפרסום, כאמור).

73. אשר לחזקת תום הלב בהתאם לסעיף 16(א) לחוק איסור לשון הרע והתנאים לשלילתה בהתאם לסעיף 16(ב) לחוק איסור לשון הרע: הסרטון הוצג במלואו. אמנם נמתחה בכתבה ביקורת על התובעת האם, אך הדברים שנאמרו לא חרגו מהסביר. כך גם השתכנעתי כי אלמוג בוקר האמין באמיתות דבריו, בחקירתו הנגדית השיב לשאלות שנשאל באופן ברור רהוט ומשכנע, והדגיש כי דעתו על הסרטון לא השתנתה והיה נוהג שוב כפי שנהג (עמ' 67-70).

(2) הטענה כי לא התבקשה תגובת התובעת האם טרם הפרסום
74. אין מחלוקת כי לא התבקשה תגובת התובעת האם לכתבה. האם יש בכך כדי לשלול את הגנת תום הלב? בנסיבות מקרה זה, התשובה לכך היא שלילית.

75. בהתאם לפסיקה, כחלק מהגנת "עיתונאות אחראית" יש לקבל את תגובת הנפגע טרם הפרסום. דרישה זו נסקרה בהרחבה בפסק הדין בעניין **דיין** ולאחרונה נדונה במסגרת רע"א 6557/20 **ערוץ 10 החדש בע"מ נ' שרת התרבות והספורט**, פסקאות 25-28 לפסק דינו של השופט י' עמית (13.3.2024). התכלית המרכזית במתן זכות תגובה היא לצורך ביסוס העובדות ווידוא אמיתות המידע, אך גם שיקולי הגינות ואתיקה הם חלק מהתכלית שבסיסה (דנ"א 12-2121 **פלוני נ' דיין אורבך**, פ"ד סז(1), 667, בפסקה 76 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס (2014); ע"א **דיין**, בפסקה 29 לפסק דינו של כבוד השופט (כתארו אז) ע' פוגלמן).

76. בית המשפט העליון טרם עסק בשאלת החובה לבקש תגובה במקרה של הבעת דעה בלבד, או דעה שהובעה על סמך עובדות שאינן שנויות במחלוקת, ואף בערכאות הדיוניות פסקי דין מעטים ביותר נדרשו לכך.

בע"א (מחוזי מר') 38795-07-22 **קצובר נ' עיתון ידיעות אחרונות בע"מ**, פסקאות 50-53 (31.1.2023) (להלן: "עניין **קצובר**") קבע בית המשפט המחוזי כי היה מקום לתת זכות תגובה מוקדמת לנפגע פרסום, גם במקרה של טור דעה, והסתמך בין היתר על תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות הכולל דרישה רחבה לקבלת תגובה. אך בעניין **קצובר**, בשונה מעניינינו, קביעה זו נומקה בעיקר בכך שהמחבר כלל בטור הדעה שלו קביעה עובדתית שהיא ברף החומרה הגבוהה. בית המשפט עומד על כך שהציבור נותן אמון רב יותר בקביעות עובדתיות בהשוואה להבעת דעות ולכן: "קיימת הצדקה לדרישת קבלתה של תגובה, ואין זה מעלה או מוריד אם העובדה המוצגת לציבור הקוראים נכללת בתחקיר עיתונאי או בטור דעה" (עניין **קצובר**, בפסקה 51).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

בת"א (שלום י-ם) 6062/07 דיין נ' לפיד, פסקה 42 (22.2.2009) עמד בית המשפט על כך שהחובה לפנות לקבלת תגובה נחלשת במאמר שעניינו הבעת דעה (ערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי על פסק הדין התקבל, ובקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון נדחתה – אך קביעה זו לא סויגה). בעניין דרעי נפסק כי הופרה החובה לקבל תגובה טרם פרסום מאמר דעה, אולם באותו מקרה נקבע שנכללו בפרסום ביטויים עובדתיים חמורים שעלולים "לייחס לתובע אחריות למותם של ארבעים וחמישה נספים באסון" (שם, בפסקה 3.6).

77. יישום אמות מידה אלו בענייננו מביא למסקנה כי במקרה זה העדר הפנייה לקבלת תגובה מוקדמת, לא שולל את הגנת תום הלב: הסרטון הוצג במלואו, תוכנו אינו שנוי במחלוקת ולא נטען כי הוצא מהקשרו. דברי הכתב בכתבה הובעו כדעתו האישית והסובייקטיבית שאינה ניתנת לאימות או הפרכה, והם אינם כוללים קביעות עובדתיות שיש לברר את נכונותם. הסרטון שודר בערוץ 13 לאחר שהפך כבר לוויוראלי והיה ל"שיחת היום". העובדה שהסרטון עמד באותה עת במוקד השיח הציבורי והיה כבר ל"נחלת הכלל", מצמצמת את החובה לפנות לקבלת תגובה הן לנוכח התכליות העומדות בבסיס חובה זו והן לנוכח המהירות הנדרשת בסיקור מסוג זה, פן חדשות היום יהפכו לחדשות האתמול (בע"א דיין מנה כבוד השופט (כתארו אז) ע' פוגלמן את השיקול של "דחיפותו האובייקטיבית של הפרסום" במאזן השיקולים שיש לשקול).

78. אני ערה להוראות תקנון האתיקה של מועצת העיתונות והתקשורת בישראל, אולם כפי שנקבע בעניין דיין, תקנון האתיקה אינו מחייב מבחינה משפטית ויכול לשמש כ"מקור אפשרי נוסף" לבחינת סבירות התנהלות המפרסם. במקרה זה, ונוכח המפורט לעיל, לא מצאתי כי יש בתקנון האתיקה כדי לשנות מהמסקנה אליה הגעתי. אוסיף, כי גם לו היה מקום לפנות לקבלת תגובה, אין בכך בהכרח כדי לשלול את הגנת תום הלב, הואיל ומבחיני העזר שנמנו בפסיקה אינם מצטברים.

(3) הטענה לאי טשטוש פניה של התובעת האם בסרטון

79. נקודת המוצא לדיון היא שהסרטון היה ל"חדשות היום" וקיים עניין ציבורי בפרסומו, כחלק מזכות הציבור לדעת, גם אם יש בכך פגיעה אפשרית בפרטיותו של אדם המוצא עצמו מוקד ל"עניין ציבורי" (זאב סגל, "הזכות לפרטיות למול הזכות לדעת" עיוני משפט ט 175, 195 (1983)).

80. במישור העובדתי, אין מחלוקת כי הנתבעת 2 לא הייתה הראשונה ששידרה את הסרטון ללא טשטוש. למוצגי הנתבעת 2 צולם צילום מסך מעמוד ה"פייסבוק" של "סטטוסים מציצים" (מוצג 2), המוכיח כי הסרטון התפרסם שם, ללא טשטוש פני התובעות, מספר שעות לפני הפרסום בערוץ 13, וזכה שם לצפיות רבות (184,000). גרסה זו קיבלה חיזוק בחקירתה הנגדית של התובעת האם שאישרה כי בתוך דקות ספורות מרגע שעלה הסרטון לרשת, הוא התפשט "כאש בשדה קוצים" ו"כל העולם וחמותו נתקלו בסרטון" (עמ' 41, שו' 23-26). לפיכך אני קובעת כעובדה כי עוד טרם הפרסום בערוץ 13, הסרטון ללא טשטוש פני התובעות, הופץ בתפוצה רחבה והפך לוויוראלי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

81. התובעת האם לא הצביעה על מקור חוקי או הוראת דין שחייבה לטשטש את פנייה בנסיבות העניין. אמנם, בכתבה ששודרה בערוץ 13 במהדורת הערב, טושטשו פני התובעות, אולם מקובלת עלי טענת התובעת 2, כי בנסיבות מקרה זה, ובהעדר חובה מכוח הדין, ההחלטה שלא לטשטש את פניה בכתבה ששודרה בשעות הצהריים, אינה חורגת מגדר הסביר. בדנ"א דיין נפסק כי "אין זה מתפקידו של בית המשפט להיכנס בנעליו של העורך" (פסקה 98 לפסק דינו של כב' הנשיא א' גרוניס), ולכן גם אם הוחלט על ידי עורך מהדורת הערב לטשטש את פני התובעת האם, אין בכך כדי להפוך את החלטת העריכה של מהדורת הצהריים ללא סבירה, זאת בפרט בנסיבות מקרה זה, ובהינתן שהוכח שהסרטון ללא טשטוש הופץ בתפוצה רחבה, ונצפה על ידי רבים, עוד קודם לשידורו בערוץ 13, ולנוכח העניין הציבורי שיש בפרסומו.

82. זאת ועוד, וכפי שנקבע בניתוח בהתייחס לנתבע 1, התובעת האם נכנסה ל"רכב ציבורי", שהוא "רשות הרבים" שהוצב בו שילוט גלוי, ברור וגדול המיידע כי מותקנת בו מצלמה ופנתה בדברים שנויים במחלוקת, לנהג המונית שהוא אדם זר. נקודת המוצא בחוק הגנת הפרטיות היא כי אין פגיעה בפרטיות כשמתקיימת הסכמה. סביר שכל אדם שנכנס לרכב ציבורי, בייחוד כשקיים שילוט כזה, מודע לאפשרות הצילום שלו, ויש בכך כדי לראות הסכמה, לכל הפחות מכללא, לצילום. אשר לפרסום – לנוכח תוכן הדברים שנאמרו על ידה, שכאמור, שנויים במחלוקת ציבורית וקיים עניין ציבורי בפרסומם, זכות הציבור לדעת והזכות לחופש הביטוי מטילים את הכף לפרסום הסרטון במלואו, גם במחיר אפשרי של פגיעה בפרטיות.

83. לכך יש להוסיף, כי כפי שקבעתי לעיל, איכות הסרטון והמקום שבו היא יושבה, מאחורי מסעד הכיסא, והעובדה שעטתה מסכת פנים מקשים על זיהוייה.

84. נוכח המכלול, אני דוחה את טענת התובעת האם בעניין אי טשטוש פניה בכתבה ששודרה בערוץ 13. מסקנתי שונה במעט ביחס לטענת התובעת הבת לפגיעה בפרטיותה – ועל כך בהמשך.

85. לסיכום חלק זה: מכלל הטעמים שפורטו לעיל אני דוחה את טענות התובעת האם ביחס לפרסום בערוץ 13.

ג. "דילמת מעיין אדם ונהג המונית הערבי" – טור הדעה באתר וואלה!

86. כחלק מהסיקור התקשורתי הנרחב של הפרשה שודר הסרטון בתכנית הבוקר בערוץ 12, והתקיים בו דיון סוער בהשתתפות הידוענית מעיין אדם, שאמרה את הדברים הבאים:

"לא צריך את הפיגוע באותו יום כדי שתהיה אווירה של פחד בקרב יהודים, גם מהציבור הערבי הישראלי וגם מי שמגיע לכאן, שוהה באיזור עבודה או שלא. אני חוששת שאנחנו סובלים כל הזמן מאותה צביעות ולא אומרים את האמת, והפחד שלנו לגיטימי, והיא לא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

היחידה, היא הרוב, היא הרוב, אז היא נתפסה בעדשת המצלמה. כאב לי בשבילו, הבנתי למה הוא נפגע... אבל הפחד הוא מובן ולגיטימי..."

87. בהמשך העלתה מעיין אדם את הקטע לעמוד האינסטגרם שלה וכתבה שם דברים שדומים במהותם לאלו שביטאה בשידור (מוצג א' למוצגי הנתבעת 3).

88. כעבור מספר ימים עלה באתר האינטרנט של וואלה! טור דעה של הכתבת ג'ני דונסון שכותרתו: "צביעות או גזענות? דילמת מעיין אדם ונהג המוניית הערבי". בכותרת המשנה נכתב כך:

"כשמעיין אדם אמרה בתכנית הבוקר שהיא מבינה למה אישה לא הסכימה לעלות למונית שהזמינה באפליקציה כי קראו לנהג אחמד, קיבלה ריקושטים ברשת מכמה מחבריה לברנז'ה. טום אביב התרעם, מאיה בוסקילה קראה לכבד, וג'ני דנסון מסבירה איפה הטעות שלה".

89. טור הדעה עוסק בעיקרו במעיין אדם, מופיעות בו תמונות שלה, ונכתב, בין היתר, כך:

"מעיין לא צודקת בגלל שבזמן שפחד הוא רגש לגיטימי שמגיע מתוך ניסיון, טראומות, או סתם היסטוריה, גזענות היא רגש שמונע מתוך בורות וטמטום. זה באמת בסדר לפחד מערבים רעים ורצחניים – ממש כמו שזה בסדר לפחד משחורים שאוחזים ברובים או מעברייני מין מורשעים... לפחד זה לגיטימי, בין אם זה רציונלי או לא. אבל להחליט שאדם – סתם אדם, כל אדם, הוא סך כל הדברים הרעים שהאנשים הקיצוניים של העדה או העם שלו עשו זה פשוט מופרע".

90. בהמשך נכתב שמעיין אדם "מטרילה" בשביל "שזה יעשה רעש", וגם:

"מעיין אדם אוהבת לזרוק פצצות ואז לראות את העשן עולה, ובדרך לקבל את השילוש הקדוש: תשומת לב מהתקשורת, אהבה אינסופית מהקהל שכן מאמין למה שהיא אומרת (ויש מספיק כאלו לצערי) ועוקבים באינסטגרם".

91. בטור הדעה פיסקה אחת שעוסקת ב"נוסעת שנכנסה לרכב", וכך נכתב שם:

"האישה המטומטמת הזאת נכנסה למונית וחשבה שמדובר במישהו מ"שלנו", כזה שאפשר לטנף איתו על "האנשים המפחידים האלה". היא לא נבהלה, היא לא פחדה, היא היתה בסדר עד שהיא הבינה שמדובר בערבי. וזו גזענות. אמיתית, טהורה וצחה בסגנון "שרופא ערבי לא ייגע בילד שלי" פינת "שלא ייגור לי בבניין". זאת גזענות לשם הגזענות כזו שכל מטרתה היא לגרום לאדם קטן, נחות, טיפש להרגיש טוב לרגע על חשבון אוכלוסייה שמבחינתנו לגיטימי להרגיש נעלה ממנה".

טור הדעה המלא צורף כמוצג א' למוצגי הנתבעת 3.

92. לאחר עיון בטענות הצדדים ובסיכומים מטעמם הגעתי לכלל מסקנה כי יש לדחות את טענת התובעות – שהכתבה עולה כדי עוולה לפי חוק לשון הרע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

93. על מנת שלא לחזור על דברים שנדונו בפרקים הקודמים של פסק הדין, אציין כבר כעת כי האמור שם הן ביחס לעניין הציבורי שבפרסום והן ביחס לתפקיד התקשורת, נכון גם לנתבעת 3.

94. לטענת הנתבעת 3, בכתב התביעה לא צוינו המילים המבססות את עילות התביעה ובסיכומים בוצעה הרחבת חזית. אך גם אם אניח לצורך הדיון כי הכתבה הן כמכלול והן ביטויים ספציפיים שנאמרו בה – עלולים לבזות או להשפיל את התובעת האם – עומדת לנתבעת 3 הגנת תום הלב שבחוק איסור לשון הרע (וראו האמור בסעיפים 61-69 ביחס לנתבעת 2, הנכונים אף ביחס לנתבעת 3).

95. במקרה זה יש לפרש את ההגנה באופן רחב, הואיל והפרסום עונה באופן מובהק להגדרת טור דעה, מנוסח באופן זה, אינו מתיימר כלל להציג עובדות, אלא מבטא את דעותיה האישיות של הכותבת ביחס לדברים שאמרה מעין אדם על הפרשה שעמדה באותה עת במוקד השיח הציבורי. בעניין **הרציקוביץ'** עמד בית המשפט העליון על כך שכאשר מדובר בטור דעה, שאינו מתיימר להציג עובדות, אלא לעורר ויכוח ציבורי, יש לתת משקל רב יותר לחופש הביטוי:

"מבחינה פרשנית המשקל של חופש הביטוי מתחזק כאשר עסקינן בביטוי כגון ביקורת, סאטירה, פרודיה, טור דעות, שמטרתו בעיקר לעורר ויכוח ציבורי, אך הוא חף מיומרה להציג אמת עובדתית. כאשר מדובר בהבעת דעה מסוג זה, הגבלת חופש הביטוי פוגעת בצורה קשה בקיומו של "שוק רעיונות" חופשי, בצורך להגשמה עצמית ובלב לבו של השיח הדמוקרטי" (שם, בעמוד 568).

96. זאת ועוד, אמנם נעשה בטור הדעה שימוש במילים "אישה מטומטמת", וניתן להבין מדוע התובעת האם חשה השפלה מכך. אך אין די בכך. ראשית, נפסק לא אחת כי יש לנקוט בגישה מצמצמת בהטלת חבות משפטית בגין קללות וגידופים (ענין **בן גביר**, בפסקה 26; (שלום ת"א) 11536-09-19 **הצרוני נ' שידורי קשת בע"מ**, פסקה 22 (20.6.2022)) וככל שהשימוש בגידוף שכיח, כך הפגיעה קשה פחות (**שנהר**, בעמ' 132). שנית, יש לקרוא מילים אלו כחלק מטור הדעה כמכלול, שמנוסח בסגנון אישי ולא פורמלי, ומבטא בצורה חשופה וישירה את מחשבותיה ודעותיה של הכותבת. ובעניין זה ראו האמור ברע"א 2572/04 **פריג' נ' 'כל הזמן'**, פסקה 22 (16.6.2008), כדלקמן:

"כידוע, הקביעה כי פרסום מהווה הוצאת לשון הרע אינה נלמדת אך מן המילים הפוגעניות כעומדות לעצמן, בפני עצמן. היא נלמדת בראש ובראשונה ממכלול הנסיבות שסבבו את הפרסום. לא המילים לעצמן יוצרות את לשון הרע אלא הקונטקסט והנסיבות, המעניקים למסכת העובדות את עוצמתה, את צבעיה, את טעמה וריחה".

97. ודוק: סוגת הכתיבה (טור דעה), סגנון הכתיבה האישי והישיר, והפרסום כמכלול, שאינו מתיימר להציג אמת עובדתית, מביאים למסקנה כי השימוש במילים "גזענות" ו"אישה מטומטמת"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

– גם אם אינו נעים לאוזן, וגם אם הוא חריף ובוטה – אינו חורג מגדר הסביר בשים לב לנסיבות ולהקשר.

וראו מפי כבוד השופטת מ' נאור (כתוארה אז) בע"א 7380/06 חוטר-ישי נ' גילת, פסקאות 40-41 (2.3.2011):

"סבורני, כי בבואנו לבחון ביטוי זה או אחר, עלינו לבחון בהקשר בו הוא נאמר. מקובל עלי כי לביטוי "כנופיה" קונוטציה שלילית. אין זה ביטוי ניטרלי, וברי, שמי שמשתמש בביטוי זה כלפי אחרים, מתנגד לדרכם ומגנה אותה. ואולם, לא די בכך שלביטוי יש קונוטציה שלילית [...] ובעניין הבעת דעה כבר נקבע כי: "אין בית-המשפט יכול לכפות טעמו והגיונו הוא על המפרסם, אלא עליו להותיר מקום להבעות דעה תקיפות." "...בית-המשפט נוהג זהירות יתירה מפני הכתבת סטנדרטים של טעם טוב לאמצעי התקשורת המביעים דעה על הא ועל דא, לעתים אף בדרך של לעג וסאטירה [האסמכתאות הוסרו]."

98. למען הזהירות, ועל מנת שפסק הדין לא יימצא בחסר אתייחס באופן פרטני לטענות התובעת האם בסיכומיה:

99. איני מקבלת את הטענה כי "הביקורת הובעה על התובעת בעיקר, ולא על מעיין אדם, תוך ששמה של התובעת הושם ללעג ולקלס" (סעיף 39 לסיכומי התביעה). כמפורט לעיל, ולאחר עיון בכתבה ובתוכנה, חלקה הארי דן במעיין אדם ובדבריה בתכנית הבוקר ובפרסום שפרסמה בעמוד האינסטגרם שלה. הדברים שהובאו שם ביחס לתובעת האם (שכלל לא אוזכרה בשמה וכונתה "הנוסעת שנכנסה לרכב") שימשו לצורך ביסוס הטיעון שנטען שם לגבי מעיין אדם, כחלק משיח רחב יותר שהתעורר, ואין להבין אותם כמיוחסים לה באופן אישי.

100. התובעת האם טוענת כי אף על פי שבכתבה לא צוין שמה, הסרטון פורסם על ידי מעיין אדם כשפניה גלויות, ברור לכל שהכתבה התייחסה אליה, ולכן מהווה לשון הרע כלפיה (סעיף 41 לסיכומי התביעה). אין בידי לקבל טענה זו – ראשית, צודקת הנתבעת 3 כי הטענה שמעיין אדם הפיצה את הסרטון כשפני התובעת האם חשופות בו, לא נטענה בכתב התביעה ומהווה הרחבת חזית. אך גם לגופם של דברים אין בה ממש – אין חולק שברקע הפרסום עמדה "סערת נהג המוניית" שהתובעת האם הייתה חלק ממנה באותם ימים וברי שדבריה של מעיין אדם התייחסו באופן ישיר לפרשה זו. ואולם, לא מצאתי כי יש לבסס אחריות משפטית לנתבעת 3 מהטעם "שכלולם ברור כי הכתבה מתייחסת לאותו אירוע ויראלי". זאת במיוחד כשלא הועלתה טענה על ידי התובעות נגד ערוץ 12 (שהפיץ את הסרטון במסגרת תכנית הבוקר וערך את הפאנל בהשתתפות מעיין אדם) ואף לא נגד מעיין אדם שלטענת התובעת האם הפיצה את הסרטון ללא טשטוש פניה. כך גם איני מקבלת כלל את הטענה שיש להטיל אחריות על עיתונאית שכתבה טור דעה, והביעה בו את דעתה האישית על דברים שידוענית אחרת אמרה על הפרשה, בהמשך לשיח ער וויכוח ציבורי שהתנהל באותם ימים ברשתות ובתקשורת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

101. אשר לטענת התובעת האם כי "הבעת הדעה" של גב' דנסון לא כללה את העובדה שהיא פחדה וחששה, אלא הוצאה מהקשרה והתייחסה בעיקרה לדבריה ביחס למוצאו של הנתבע 1 (סעיף 46 לסיכומי התובעות) – לא מצאתי בה ממש. טור הדעה מנכיח היטב את הטענה כי מדובר בפחד לגיטימי – ולא מסכים עימה. די בכך כדי לדחות טענה זו.

ודוקו: ככל שכוונת התובעת האם היא שהיה על הנתבעת 3 לצדד גם בעמדתה ולתת לה במה – אין לקבלה. הזכות לחופש הביטוי ולעיתונאות עצמאית משמעה הזכות להביע דעה חופשית על סוגיות בעלות עניין לציבור. קבלת טענה זו עלולה להוביל לכך שכל עיתונאי ואיש תקשורת, בגין כל טור דעה שהוא כותב, עשוי להיות חשוף לתביעה אם לא הציג ונתן "במה" גם לעמדת הצד השני, שאותה הוא מבקש לבקר. ברי שאין לקבל טענה זו, ואף לא מצאתי כי נדרש להרחיב באשר למדרון החלקלק ולאפקט המצנן שטמון בקבלתה.

102. נוכח המסקנה שאליה הגעתי לא מצאתי להכריע בטענת הנתבעת 3 כי הואיל ונמנעה ממנה הזכות לחקור נגדית את התובעת האם (שבעיצומה של חקירתה הנגדית ירדה מהדוכן ולא אפשרה את המשך חקירתה) יש לדחות את התביעה. כך גם לא מצאתי שיש להכריע בשאלה האם אמירות התובעת האם עונות להגדרת גזענות, משזו אינה נדרשת להכרעה.

103. מכלל הטעמים שפורטו לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לדחות את טענות התביעה ביחס לנתבעת 3.

תביעת התובעת הבת

104. בכתב התביעה ובסיכומים אין הפרדה של ממש בין העילות שנטענו ביחס לכל אחת מהתובעות. מסיכומי התובעות ניתן לחלץ את הטענות הבאות ביחס לתובעת הבת: (1) הסרטון מבזה ומשפיל אותה והיא נקשרה בקשר ישיר ל"אמה הגזענית"; (2) הסרטון פורסם כשפניה גלויות אף על פי שהיא קטינה; (3) נגרם לה נזק קשה של השפלות, חרמות ו"שיימינג".

105. הואיל וקיימת חפיפה בין טענות התובעות לא מצאתי לחזור על הדיון שנערך בקשר לתובעת האם. הטעמים שהובילו לדחיית תביעת התובעת האם מכוח חוק איסור לשון הרע, מתקיימים גם ביחס לתובעת הבת. מצאתי להוסיף כי בעניין התובעת הבת, די בכך שבפרסומים השונים לא נמתחה עליה כל ביקורת ולמעשה לא נאמר לגביה דבר, כדי לשלול את טענותיה ללשון הרע. וכידוע, אין לניזוק עקיף עילת תביעה לפי חוק איסור לשון הרע מפרסום על קרובו (גנאים, קרמניצר, שנור בעמ' 219-221). על השאלה האם יש לראות בפרסום בעל מטען סטיגמתי שלילי המתייחס למעשי הורים, משום לשון הרע על ילדיהם שנזכרו בפרסום, ראו ת"א (שלום ת"א) 42121-05-18 פלוני נ' אופק, פסקה 69 (4.9.2022).

106. עם זאת, מסקנתי שונה בחלקה ביחס לטענה לפגיעה בפרטיות. על כך כעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

התשתית העובדתית שהוכחה

107. בסרטון נראית הבת כשהיא לצד אימה, עוטה מסכה נגד קורונה (בחלק מהסרטון המסכה לא מכסה את פיה). היא אינה מדברת בו כלל.

108. הסרטון פורסם תחילה הן על ידי הנתבע 1 (שנקבע על סמך התשתית הראייתית כי בנו העלה את הסרטון) והן על ידי הנתבעת 2 (במהדורת הצהריים), ללא טשטוש הפנים של התובעות. הנתבע 1 הוריד את הסרטון מייד כשגילה זאת, והעלה מספר ימים לאחר מכן גרסה שבה הפנים של התובעת הבת טושטשו. בכתבה ששודרה בערוץ 13 במהדורת הערב, טושטשו הפנים של התובעות.

טענות מקדמיות

109. לטענת הנתבע 1 לא הוכח שהתובעת הבת קטינה. אכן, הטענה שהבת קטינה נטענה מבלי לבססה (אף על פי שאין כל קושי לבססה באופן וודאי). כך, בכתב התביעה הטענה נטענה באופן סתמי, ללא ציון גיל או שנת לידה; בתצהיר התובעת נכתב כי בעת האירוע הייתה בת 12; בחקירתה סירבה האם להשיב מה שנת הלידה של בתה (עמ' 32, שו' 22) ובסיכומים נכתב כי היא ילידת שנת 2010 והייתה בזמן האירוע (שהתרחש בשנת 2020) בת 11. התובעת הבת לא התייצבה לדיונים בבית המשפט ולא הגישה תצהיר עדות ראשית. מן המכלול עולה כי לכאורה הטענה העובדתית שבמועד האירוע הייתה קטינה – לא הוכחה. עם זאת, לצורך הדיון, ולאחר שצפיתי בסרטון, דומה כי ניתן להסתפק במראה העיניים לצורך קביעה כי התובעת הבת הייתה קטינה במועד הפרסום.

110. לטענת הנתבע 1, ככל שהיא אכן קטינה, אין תוקף לפעולת אמה בלבד בשמה בהתאם לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (סעיף 15 לסיכומי הנתבע 1). אמנם כתב התביעה הוגש רק בשם האם וללא אישור האב, שאף הוא האפוטרופוס החוקי, אולם האב התייצב לדיונים, וקיבל את רשות הדיבור בישיבת קדם המשפט המסכם, ומדבריו עלה במפורש כי ניהול ההליך בשם בתו הוא על דעתו ובהסכמתו (ישיבת 2.2.2023, עמ' 7, שו' 4-1). את פעולת האם בשם הבת אפשר לאשרר בדיעבד על ידי האב. לפיכך, אני דוחה טענה זו.

111. אעבור עתה לטענה כי פרסום הסרטון ללא טשטוש פנייה מהווה עוולה לפי חוק הגנת הפרטיות.

הטענה לפגיעה בפרטיות

112. אמנם הבת אינה אומרת בסרטון דבר, אך הצגתה בסרטון, כמי שקשורה לאמה ולחילופי הדברים שנאמרו שם, ובפנים גלויות, קושרים אותה לאירוע, ופרסום הסרטון עלול להשפיל או לבזות גם את התובעת הבת לפי סעיף 4(2) לחוק הגנת הפרטיות.

113. לטענת הנתבעים 1-2 עומדת להם הגנת תום הלב לפי סעיף 18(2)(ה) לחוק הגנת הפרטיות, המעניק הגנה במקרה שבו דמות הנפגע מופיע בצילום שפורסם באקראי (למבחני עזר לתחולת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

ההגנה ראו: ת"א (שלום ת"א) 159607-02 שלמה נ' ידיעות אחרונות, בפסקה 47 (4.5.2014)). ואכן, מצפייה בסרטון עולה בברור שהתובעת הבת אינה מוקד הפרסום ומטרתו. היא פאסיבית לגמרי, אינה מדברת, וניכר שנקלעה לאירוע ושאלין בפרסום כדי ליחס לה דבר באופן אישי.

114. אשר לטענה כי הסרטון פורסם ללא טשטוש הפנים של התובעת הבת – התובעות לא הצביעו על מקור חוקי או הוראת הדין המחייבת טשטוש פנים של קטינים בפרסומים בתקשורת או ברשתות החברתיות. אמנם, קיימים מספר הסדרים חוקיים המטילים הגבלות על חשיפת פרטים ביחס לקטינים (סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960; סעיף 68(ב)(4) לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984) אולם הסדרים אלו אינם מטילים איסור פרסום, או חובת טשטוש, ביחס לפרסומים מושא הליך זה.

בת"א (שלום ת"א) 59627/06 ריבה נ' בוצ'צ'ו, פסקה 15 (19.11.2008) עמד בית המשפט על כך שחוק הגנת הפרטיות אינו אוסר על צילומם של קטין ברשות הרבים, אף על פי שעשוי להיות טעם לפגם בצילום כזה "שכן קטין ראוי להגנה מיוחדת וגבוהה מזו של מי שאיננו קטין, בכל הנוגע לשמירה על פרטיותו". לצד זאת קבע בית המשפט שם כי "זהו ענין למחוקק לענות בו, ואל לו לבית המשפט להשיג את גבולו של המחוקק בדרך של חקיקה שיפוטית" (ראו גם: סאני כלב פרטיות ילדים בעידן האינטרנט מדיניות הסדרה מוצעת (איגוד האינטרנט הישראלי אוקטובר 2016)).

115. חככתי בדעתי אם ניתן לראות בדרישה לטשטוש פני קטינים בפרסומים פומביים – ובפרט באמצעי התקשורת – כנורמה נוהגת. אולם כיוון שהצדדים לא טענו בעניין זה וממילא לא הובאו ראיות לביסוס נוהג כאמור – ואין מדובר בעניין שהוא בגדר הידיעה השיפוטית – איני נדרשת לכך.

116. עם זאת, יש לבחון אם גם בהעדר מקור חוקי, ניתן היה להגשים את האינטרס הציבורי שבפרסום תוך שימוש באמצעי מידתי יותר – טשטוש הפנים של הבת (ובעניין טשטוש פנים כאמצעי מידתי יותר ראו: רע"א 5378/23 פלונית נ' המוסד לביטוח לאומי, פסקה 4 המפרטת את הכרעת בית המשפט השלום שלא פורסמה (17.7.2023); ת"א (שלום חי') 28486-07-13 א"פ נ' מעיין, פסקה 41 (8.5.2016)). ובמילים אחרות: האם העדר הטשטוש במקרה זה מהווה פגיעה ביודעין במידה גדולה משהייתה נחוצה להגשמת האינטרס הציבורי. ככל שהתשובה לכך חיובית, נשללת חזקת תום הלב לפי סעיף 20(ב) לחוק הגנת הפרטיות.

117. הנתבע 1 חזר הביתה נסער לאחר התקרית. הוא שיתף את בני משפחתו במה שארע והראה להם את הסרטון. למחרת בבוקר כשגילה שבנו הקטין פרסם את הסרטון, הוריד אותו מהרשת והעלה כעבור מספר ימים גירסה ערוכה עם טשטוש הפנים של התובעת הבת. אך בשלב זה הסרטון כבר הפך לוויראלי ורבים נחשפו לו. אמנם, לנתבע 1 אחריות גם על מעשי בנו, מרגע ששיתף אותו בסרטון מבלי לוודא שבנו לא יעשה בו שימוש שפוגע בפרטיות. אך אף על פי כן, הפעולה המיידית

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

של הנתבע 1 לתיקון הפגיעה בפרטיות הבת, מלמדת שלא התכוון לפגוע בה **ביודעין** פגיעה במידה גדולה מזו שהייתה נחוצה.

118. בדנ"א **דיין** נפסק כי לפעולת התיקון עשויה להיות חשיבות בגדרי הגנת תום הלב והיא עשויה אף להיות שיקול לקולה בעת השתת פיצוי על המפרסם (שם, בפסקה 82 לפסק דינו של כבוד הנשיא א' גרוניס). במקרה זה אני סבורה כי פעולת התיקון מחזקת את קיומה של הגנת תום הלב ולא מצאתי שמתקיימים התנאים לשלילתה. זאת ועוד, לגישת המלומד סגל המטרה היסודית של חוק הגנת הפרטיות היא בהגנת האזרח מפני גורמים רבי עוצמה שעשויים לפגוע בפרטיותו (שם, בעמוד 185)). ברי כי מערכת הכוחות שבין התובעת לנתבע 1 אינה מקיימת תכלית זו.

119. זאת ועוד, הואיל וניתן לשער כי אמצעי עריכה וטשטוש אינם זמינים עבורו כמו שהם זמינים לגופי תקשורת, והואיל והפרסום היה בתגובה לדברים הפוגעניים שהוטחו בו, התנהלותו כמכלול מלמדת על תום ליבו. הנטל להוכיח שהחריגה מתחום הסביר הייתה בידיעתו המלאה והממשית של עושה הפרסום, מוטלת על התובע (**סגל**, בעמוד 199) – בענייננו, התובעות לא הרימו נטל זה.

120. בשונה מהנתבע 1, הנתבעת 2, היא גוף תקשורת גדול, שעומדים לרשותה אמצעים זמינים לטשטוש. ההחלטה אם לטשטש היא חלק מההתיקה המקצועית ומהחלטות שגרתיות שמתקבלות באופן יומיומי. לא מצאתי בחומר הראיות מענה מניח את הדעת מדוע לא טשטשו הפנים של הבת בכתבה – אף על פי שמדובר בקטינה שלא הייתה מעורבת באופן ישיר באירוע אלא נקלעה אליו, ולא היה אינטרס ציבורי בפרסום פניה. זאת בשונה מפרסום פני האם שהיא בגירה, אמרה דברים שנויים במחלוקת שקיים עניין ציבורי בפרסומם.

121. מצאתי להוסיף כי גם אם יש ממש בטענת הנתבעים כי הבת "נגררה" לאירוע רק בשל התנהגות אמה, הבת לא צריכה ל"שלם" את המחיר של פגיעה בפרטיותה, וזכאית שיעשה שימוש באמצעי מידתי יותר של טשטוש פניה, ללא תלות במידת האחריות של האם לאירוע.

122. בע"א 439/88 **רשם מאגרי מידע נ' ונטורה**, פ"ד מח(3), 808, 827 (1994) עמד בית המשפט העליון על כך שלא די שיש לציבור אינטרס במידע, אלא יש להצביע על קיומו של טעם המצדיק את הפגיעה בפרטיות של אדם להגשמת האינטרס הציבורי. עוד נקבע, כי יש להראות שהתועלת שצמחה מהגשמת הזכות לחופש הביטוי והעניין הציבורי בפרסום, עולה על הנזק שייגרם לזכות לפרטיות (ראו: **סגל**, בעמ' 193).

123. במקרה של התובעת הבת ניתן היה להגשים את האינטרס הציבורי בפרסום הכתבה, תוך שימוש באמצעי מידתי יותר ביחס לבת – טשטוש פניה. הואיל והנתבעת 2 לא פעלה כך, נשללת חזקת תום הלב בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק הגנת הפרטיות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

התרופה

124. סעיף 22 קובע כי בבואו של בית המשפט לפסוק פיצויים הוא רשאי להפעיל את שיקול דעתו ולהקל בגובה הפיצוי שנפסק ולשקול לצורך כך אף את השיקולים שמפורטים בסעיף. מקרה זה מצדיק הקלה ופסיקת פיצויים על הרף הנמוך. זאת מהטעמים הבאים:

125. ראשית, הנתבעת 2 פעלה לתיקון הפגיעה, ובמהדורת הערב הסרטון שודר כשהוא מטושטש. כאמור, נפסק כי פעולת תיקון עשויה להוות שיקול לקולה בעת השתת פיצוי על המפרסם (דנ"א דיין, בפסקה 82 לפסק דינו של כבוד הנשיא א' גרוניס).

126. שנית, הסרטון פורסם על ידי הנתבעת 2 לאחר שכבר פורסם על ידי אחרים ללא טשטוש, הפך לווראלי ו"התפשט כאש בשדה קוצים" וניתן לראות בנסיבות אלו כעומדות בתנאי סעיף 22(1) כמו כן, השתכנעתי מדברי אלמוג בוקר בחקירתו, כי לא הייתה כוונה לפגוע בתובעת 2 (סעיף 22(2)).

127. זאת ועוד, הטענה כי התובעת הבת סבלה כתוצאה מהפרסום מ"שיימינג" וחרמות לא הוכחה. התובעות לא הציגו ראיות פוזיטיביות שתומכות בטענה זו, או זימנו עדים נוספים, פרט לתובעת האם. הואיל והיא לא אפשרה להשלים את חקירתה הנגדית עד תום, הייתה חשדנית ושיתפה פעולה באופן חלקי בלבד במענה לשאלות שנשאלה, המשקל שאני נותנת לגרסתה הוא נמוך. זאת בפרט במקום שבו ניתן היה, לכל הפחות, להעיד את אביה של התובעת הבת לתמיכה. אין חולק כי חרמות והשפלות בין ילדים ובני נוער הן רעה חולה שיש להוקיע ולפעול למיגורה, וניתן לשער כי קיימות ראיות פוזיטיביות לאירועים חמורים אלו, שאף עלו לכותרות בשנים האחרונות (בין אם בתיעוד לאירועים עצמם שפעמים רבות נעשה באמצעים אלקטרוניים, בין אם בפניות לצוותי חינוך ובין אם בפעולות שננקטו למיגורם). אי הצגת כל ראיה פוזיטיבית במקרה זה פועלת לחובת התובעות. אוסיף כי אף על פי שבא כוח התובעות טען בדיון ביום 2.2.2023, כי קיימים מסרונים שנשלחו לתובעת 2 (עמ' 3, שו' 21-22) דבר לא הוגש או הוצג בהליך.

128. לכל האמור לעיל יש להוסיף שהתובעת האם העידה בחקירתה הנגדית כי אף בנה חווה התנכלויות דומות (עמ' 51, שו' 22-33), זאת אף על פי שלא נכח באירוע וממילא לא צולם בו. מתשובותיה בחקירתה הנגדית עלה כי ההשפלות לילדיה נגרמות בעיקר מזיהויים כילדיה. אם כך, יש יסוד סביר להניח כי הנזק שנגרם לתובעת הבת, ככל שנגרם, הוא תוצאה של הקרבה המשפחתית לאמה, ולא הוכח קשר סיבתי להופעתה בסרטון. בנסיבות אלו, הרי שגם לו היו מטושטשים את פני התובעת הבת, דומה כי הנזק הנטען לא היה נמנע.

129. ולבסוף, הסרטון ששודר הוא באיכות ירודה כשהתובעת הבת עוטה, בחלק מהזמן, מסיכה על פניה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

130. על רקע כל אלו מצאתי שיש להקל בגובה הפיצוי, ומצאתי שפיצוי על סך של 3,000 ש"ח נותן מענה ראוי לפגיעת התובעת הבת, בנסיבות העניין.

על "הזכות להרגיש" ועל "הזכות לפחד" – מספר מילים לפני סיום

"רגיש 1. הרגשה, תחושה נפשית; 2. תננה פנימית, הבקעה נפשית"

(אברהם אבן שושן מלון אבן שושן מחודש ומעודכן לשנת האלפים כרך חמישי (משה אזר עורך ראשי 2004).

131. המעגליות שבהגדרה המילונית לרגש ממחישה את הייחודיות ואת הקושי להגדיר את אותה תחושה פנימית, הוויה המכונה "רגש". הרגשות שונים זה מזה ומגוונים, הם אינם עשויים מקשה אחת ועשויים להפתיע – בעיתוי הופעתם, בעוצמה ובתחושה. אנו יכולים לחוש בו זמנית רגשות סותרים – אהבה ושנאה, כאב ועצב, שמחה וכעס. הרגש עשוי למלא אותנו בתחושת פליאה והשתאות למראה איתני הטבע, בגעגוע לזולת רחוק, ולעיתים בעצב, פחד, קנאה ועוד. כל אלו הם רגשות אנושיים, הקיימים עמוק בנפשו של האדם, כל אדם. לאורך ההיסטוריה האנושית הרגש היווה מקור לחיים ולחיבור אנושי, והעניק השראה ליצירות אומנות, ספרות, שירה, מחזות וסרטים; כמו גם לעימותים, קונפליקטים ואף לאלימות.

132. לאורך ההליך, וביתר שאת בסיכומים, ניסו התובעות ובא כוחן להפוך את ההליך לכה שעניינו בזכות לחוש פחד "במפגש עם בן הלאום הערבי" והדגישו ש"אין בנמצא שום חוק אשר שולל את הזכות לפחד מערבים" (סעיפים 50 ו-54 לסיכומי התובעות). ואולם הליך זה לא עוסק בזכות של אדם לפחד, זכות שנתונה לכל אדם באשר הוא. הרגש כשלעצמו אינו "שפיט" ואינו מושא לדיון משפטי. וממילא כל ניסיון לקבוע עבור אחר מה עליו להרגיש – ומה לגיטימי להרגיש – נועד מראש לכישלון; הרגש הוא חוויה אנושית, פרטית ואישית של כל אדם, שזכאי להרגיש את רגשותיו באופן חופשי ומלא, כחלק מההוויה האינטימית והעמוקה ביותר שבנפשו של האדם.

133. עם זאת, מרגע שהרגש האנושי פוגש את העולם שמחוץ לנפשו של האדם, ומביא את האדם לפעולה קונקרטית, עשויות להיות לכך השלכות חברתיות, מוסריות, ציבוריות ומשפטיות. במקרים אלה על האדם שפעל בצורה מסוימת ליטול אחריות למעשיו, גם אם הם הונעו מרגש. העובדה שאדם צריך לקחת אחריות על מעשיו, אינה שוללת את זכותו להרגיש את שהרגיש. אולם רגש – לחוד, ופעולה מתוך רגש – לחוד.

134. וכך גם לעניין הליך זה. זכותה של התובעת לחוש פחד. בית המשפט אינו מתערב או מכריע ברגשות התובעת, בית המשפט אינו בוחן כליות ולב, ובוודאי שאינו קובע אם רגש כזה או אחר הוא לגיטימי. עם זאת, מרגע שהתובעת אמרה ברשות הרבים דברים שהם בעלי עניין ציבורי ושנויים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

במחלוקת, עליה להיות אחראית להשלכות האפשריות שעשויות להיות לדבריה – ובמקרה זה פרסום הדברים וקיומו של שיח ציבורי אודותיהם, הכולל גם דברי ביקורת.

סוף דבר

135. סיכומם של דברים:

- א. תביעת התובעת 1 נדחית במלואה.
 - ב. תביעת התובעת 2 לעוולה מכוח חוק איסור לשון הרע נדחית.
 - ג. תביעת התובעת 2 לעוולה מכוח חוק הגנת הפרטיות נדחית ביחס לנתבע 1 ומתקבלת ביחס לנתבעת 2.
 - ד. הנתבעת 2 תישא בפיצוי התובעת הבת בסך של 3,000 ש"ח. סכום זה ישולם תוך 30 יום שאם לא כן יישאו ריבית פיגורים לפי סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 מיום פסק הדין ועד התשלום בפועל.
136. אשר לשאלת ההוצאות. הואיל ועיקר התביעה נדחתה – תביעת התובעת 1 במלואה ותביעת התובעת הבת התקבלה רק לעניין חובת הטשטוש – ובהתאם לפרמטרים שנמנו בפסיקה, מתקיימים הטעמים לחיוב התובעות בהוצאות משפט.
137. בפסיקת ההוצאות נתתי משקל גם לטענות הנתבעים בדבר אופן ניהול ההליך על ידי התובעות, העיכוב המשמעותי שנגרם בדיון ההוכחות בשל סירוב התובעת 1 להיחקר תחילה, וקטיעת עדותה בעיצומה מבלי שהיא אפשרה את השלמתה.
- אוסף כי בישיבת קדם המשפט המסכם ביום 2.2.2023 הציע בא כוח הנתבע 1 להגיע להסכמה על הגשת סיכומים ללא שמיעת ראיות, וזאת "על מנת לקצר ולחסוך בעלויות" (עמ' 7, שו' 25-26). בא כוח התובעות לא הסכים לכך והשיב כי: "נבקש כי החקירות ישמעו. רוצים הליך במלואו" (עמ' 7, שו' 29). ברי כי זכותו של כל בעל דין שלא להסכים לכך ולעמוד על שמיעת הראיות במלואן, ואי הסכמה אינה פועלת לחובתו. אולם בנסיבות מקרה זה, שבהן התובעת 1 סירבה להצעה, אך כשהגיעה מועד דיון ההוכחות, עיכבה את הדיון, ומנעה את חקירתה באופן שפגע בזכויות הדיוניות של הנתבעים, על הוצאות המשפט שיפסקו לשקף גם התנהלות זו.
138. נוכח האמור, תשא התובעת 1 בהוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד של הנתבע 1, ושל הנתבעת 3 בסך של 15,000 ש"ח, לכל אחד. כמו כן, תישא התובעת 1 בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד הנתבעת 2 בסך של 10,000 ש"ח. בפסיקת סכום זה הפחתתי את החלק היחסי בהוצאות שלו זכאית התובעת 2 בגין רכיב תביעתה שהתקבל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 47896-11-21 דיין ואח' נ' מחאמיד ואח'

139. סכום ההוצאות ישולם תוך 30 יום שאם לא כן יישאו ריבית פיגורים לפי סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 מיום פסק הדין ועד התשלום בפועל.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תוך 60 יום ממועד המצאת פסק הדין.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

זהו נוסח לפרסום בהתאם להחלטה מיום 5.5.2024.

ניתן היום, ב"ג ניסן תשפ"ד, 21 אפריל 2024, בהעדר הצדדים.

הנוסח לפרסום הוא מיום ז באייר תשפ"ד, 15 מאי 2024, בהעדר הצדדים

נעדי ניר בנימיני, שופטת